

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

PRIJEDLOG

**ZAKON
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OSIGURANJU OD ODGOVORNOSTI
ZA MOTORNA VOZILA I OSTALE ODREDBE O OBAVEZONOM OSIGURANJU OD
ODGOVORNOSTI**

Sarajevo, februar 2016. godine

PRIJEDLOG ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Predlažemo da se Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti donese po hitnom postupku u skladu sa članom 191. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 69/07 i 2/08) i članom 186. Poslovnika o radu Doma naroda Parlamenta Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 27/03 i 21/09), koji predviđaju da se zakon može donijeti po hitnom postupku samo ako se tim zakonom uređuju odnosi i pitanja za čije uređivanje postoji neodložna potreba i ako bi donošenje zakona u redovnom postupku moglo izazvati štetne posljedice za Federaciju.

Prijedlog za donošenje izmjena i dopuna predmetnog Zakona po hitnoj proceduri proizlazi iz potrebe hitnog uređenja tržišta osiguranja od odgovornosti za motorna vozila, sprječavanja negativnih pojava na tržištu osiguranja, funkcionisanja jedinstvenog tržišta osiguranja u BiH i osiguranja jednakih prava osiguranika i oštećenika.

ZAKON
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OSIGURANJU OD ODGOVORNOSTI
ZA MOTORNA VOZILA I OSTALE ODREDBE O OBAVEZKOM OSIGURANJU OD
ODGOVORNOSTI

Član 1.

U Zakonu o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti („Službene novine Federacije BiH“, broj: 24/05) član 5. mijenja se i glasi:

„Član 5.

(1) Društvo za osiguranje koje se bavi obaveznim osiguranjem od autoodgovornosti dužno je da donese uslove osiguranja od autoodgovornosti, kao i uslove osiguranja i tarife premija za vrste obaveznih osiguranja iz ovog zakona i dostavi ih Agenciji za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija za nadzor) najkasnije osam dana od dana donošenja.

(2) Agencija za nadzor donosi zajedničku tarifu premija i cjenovnik za osiguranje od autoodgovornosti, koja ostaje na snazi pet godina od dana stupanja na snagu ovog zakona.

(3) Najkasnije 90 dana prije isteka roka iz stava (2) ovog člana, društvo za osiguranje dužno je Agenciji za nadzor dostaviti, radi davanja saglasnosti, vlastitu tarifu premija i cjenovnik za osiguranje od autoodgovornosti.

(4) Agencija za nadzor izdaje saglasnost iz stava (3) ovog člana ukoliko su tarifa premija i cjenovnik u skladu s propisima o osiguranju, aktima Agencije za nadzor, aktuarskim načelima i pravilima struke.

(5) Agencija za nadzor donosi smjernice koje su društva za osiguranje dužna primjenjivati u izračunavanju tarife premija iz stava (3) ovog člana.

(6) Danom prestanka važenja zajedničke tarife premija i cjenovnika za osiguranje od autoodgovornosti iz stava (2) ovog člana društvo za osiguranje stiče pravo na primjenu vlastite tarife premija i cjenovnika za osiguranje od autoodgovornosti iz stava (3) ovog člana za koju je dobilo prethodnu saglasnost Agencije za nadzor.

(7) Saglasnost Agencije za nadzor iz stava (3) ovog člana prestaje važiti istekom osam godina od dana stupanja na snagu ovog zakona, nakon tog roka prestaje obaveza društva za osiguranje da pribavlja prethodnu saglasnost Agencije za nadzor na tarifu premija i cjenovnik za osiguranje od autoodgovornosti.

(8) Istekom roka iz stava (7) ovog člana obaveza dostavljanja Agenciji za nadzor tarifa premija utvrđena stavom (1) ovog člana odnosi se i na tarife premija za osiguranje od autoodgovornosti.

(9) Uz tarifu premija iz st. (1), (3) i (7) ovog člana društvo za osiguranje dužno je Agenciji za nadzor dostavljati i:

a) tehničke osnove koje upotrebljava pri utvrđivanju tarifa premija i

b) pozitivno mišljenje ovlaštenog aktuara o adekvatnosti tehničkih osnova i premija koje se izračunavaju za rizike koji se preuzimaju u osiguranju, te o njihovoj mogućnosti za trajno ispunjavanje svih obaveza društva za osiguranje iz ugovora o osiguranju, uključujući i formiranje dovoljnih tehničkih rezervi za osiguranje.

(10) Agencija za nadzor je nadležna da kao mjere nadzora nalaže izmjene, odnosno dopune uslova osiguranja i tarifa premija ukoliko utvrdi da oni nisu usaglašeni sa ovim zakonom, aktima Agencije za nadzor, aktuarskim načelima i pravilima struke.

(11) Društvo za osiguranje dužno je uslove osiguranja iz stava (1) ovog člana, koji su dostavljeni Agenciji za nadzor u okviru obaveze obavještanja, učiniti javno dostupnim.“.

Član 2.

U članu 6. stav (1) riječi: „osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija za nadzor)“ brišu se.

Član 3.

U članu 10. stav (1) broj „90“ zamjenjuje se brojem „60“ i riječ: „ponudi“ zamjenjuje se riječju: „izvrši“.

Član 4.

U članu 20. stav (1) iza riječi: „Zakona“ dodaju se riječi: „u roku od 6 mjeseci“.

Član 5.

U članu 21. stav (3) riječi: „i statutom Informativnog centra“ brišu se.

Član 6.

U članu 24. u stavu (1) iza riječi: „koje“ dodaju se riječi: „ne primjenjuje ili“.

Član 7.

Iza člana 25. dodaje se novi član 25a. koji glasi:

“Član 25a.

Propise za provođenje ovog zakona iz člana 5. ovog zakona donijet će Agencija za nadzor u roku od dva mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Zakona.“.

Član 8.

U članu 27. iza stava (1) dodaje se novi stav (2) koji glasi:

„Do donošenja zajedničkih uslova i premijskog sistema za obavezna osiguranja od odgovornosti iz člana 5. ovog zakona primjenjuju se Uslovi osiguranja od aut odgovornosti i Premijski sistem X-AO za osiguranje od autoodgovornosti koje su društva za osiguranje primjenjivala od 1998. godine.“.

Član 9.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti je u članu III. 1. tačka c. koji je izmijenjen amandmanima VIII, LXXXIX i CVI i članku IV. A 20. (1) d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojima je u isključivoj nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine donošenje propisa o finansijama, a Parlament Federacije BiH uz ostala ovlaštenja predviđena Ustavom, odgovoran je za donošenje zakona o vršenju dužnosti u federalnoj vlasti.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Od 2005. godine kada je navedeni Zakon stupio na snagu u Federaciji, nisu doneseni novi usaglašeni uslovi i tarife za osiguranje od odgovornosti za motorna vozila, iz razloga što se do dana sačinjavanja ovih izmjena i dopuna Zakona nije formiralo Udruženje osiguravatelja u Bosni i Hercegovini u čijoj je ingerenciji bilo donošenje istih. Ovu pravnu situaciju je još usložilo i donošenje novog Zakona u RS u 2015. godini, kojim je donošenje zajedničkih uslova i premijskog sistema AO dato u nadležnost Agencije za osiguranje RS.

Odredbama člana 5. izmjena i dopuna Zakona o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila i ostale odredbe o obaveznom osiguranju od odgovornosti predlaže se da Agencija za nadzor donosi zajedničke uslove i premijski sistem za obavezna osiguranja od odgovornosti čime se harmonizira regulativa na razini BiH, s obzirom da je navedena odredba na istovjetan način regulirana Zakonom o obaveznim osiguranjima u saobraćaju u RS.

Osnovni problem koji je već duži period prisutan u provođenju ovog osiguranja od autoodgovornosti (u daljem tekstu: AO) je nepoštivanje administrativno utvrđene premije, tj. odredaba zajedničkog premijskog sistema AO i to kroz nelojalnu konkurenciju, te posredno i neposredno davanje nedozvoljenih popusta. Navedeno utiče na porast troškova provođenja osiguranja, te dovodi do slabljenja finansijskog položaja društava za osiguranje i, u krajnjem slučaju, do nemogućnosti naknade štete osiguraniku u slučaju nastanka osiguranog slučaja, budući da se premija osiguranja ne utvrđuje u skladu sa procjenom rizika.

AO je predmet dodatne pažnje svih supervizora u okruženju zbog socioekonomskih elemenata koji utiču na razvoj drugih vrsta osiguranja. Zemlje u okruženju kao Slovenija i Hrvatska su ulaskom u EU preuzele režim liberalizacije tržišta AO. S obzirom na različite polazne pozicije uređenosti tržišta osiguranja u zemljama u okruženju, efekti uvođenja liberalizacije su bili različiti. Naime, Slovenija je u liberalizam prešla s relativno uređenog tržišta, dok je Hrvatska to učinila bez posebnih dodatnih priprema, pa su i vidljivi negativni efekti kroz smanjivanje premije AO ispod, po struci osiguranja, mogućih iznosa, što dodatno ugrožava izmirenje obaveza iz ugovora o osiguranju.

Kako je izneseno u konačnim izvještajima (Aide-Mémoire) Procjene stanja finansijskog sektora Bosne i Hercegovine svjesni potrebe uspostavljanja sistema

ranog upozorenja i uvođenja supervizije bazirane na riziku, kao preduslova osiguranja systemske stabilnosti sektora osiguranja, predlaže se postepena i fazna deregulacija, tj. liberalizacija cijena AO, u periodu od osam godina.

Predložena je postepena liberalizacija cijena AO i to na sljedeći način:

- a) administrativno određivanje visine premije osiguranja: društva za osiguranje u periodu od pet godina od dana stupanja na snagu ovog zakona koriste zajedničku tarifu premija i cjenovnik za AO, koji donosi Agencija za nadzor,
- b) period djelimične liberalizacije: društva za osiguranje koriste vlastitu tarifu premija i cjenovnik AO, a na koju su dobila prethodnu saglasnost Agencije za nadzor. Pored toga, društva za osiguranje dužna su u izračunavanju tarife premija primjenjivati smjernice koje donosi Agencija za nadzor,
- c) period potpune liberalizacije: nastupa istekom osam godina od dana stupanja na snagu ovog zakona, pri čemu prestaje obaveza društva za osiguranje da pribavlja prethodnu saglasnost Agencije za nadzor na vlastitu tarifu premija i cjenovnik AO.

U periodu djelimične i potpune liberalizacije, društvo za osiguranje dužno je da utvrđuje tarife premija u skladu sa aktuarskim metodama i načelima tako da osiguravaju trajno ispunjavanje svih obaveza društva za osiguranje iz ugovora o osiguranju, uključujući i formiranje dovoljnih tehničkih rezervi za osiguranje.

Sistem slobodnog određivanja cijena AO je u skladu sa principima funkcionisanja slobodnog tržišta, kao i sa zahtjevima direktiva Evropske unije. Uvođenjem sistema slobodnog određivanja cijena AO, domaće tržište osiguranja postalo bi konkurentnije, a to bi, između ostalog, moglo dovesti do fluktuacije cijena AO, a time i promjena u prihodima od premija osiguranja (pad prihoda). Posmatrajući zemlje u okruženju koje su već uvele sistem slobodnog određivanja cijena AO, uočen je pad cijene osiguranja, a to upućuje da će sama liberalizacija biti povoljna i za korisnike proizvoda osiguranja. Međutim, očekuje se da će u dugom roku doći do uspostavljanja optimalnog nivoa cijena AO, u skladu sa preuzetim rizikom. Nadalje, ostvareni prihodi od premije osiguranja, kao i troškovi provođenja osiguranja bi se realnije iskazivali, tj. dobila bi se realnija slika finansijskog stanja društva za osiguranje. Također, očekuje se da će društva za osiguranje, imajući u vidu značajne troškove provođenja osiguranja (režijski dodatak iznosi do 30% bruto premije osiguranja), u cilju zadržavanja svoje pozicije na tržištu, regulisati troškove i poslovanje prilagoditi novim uslovima.

Kako bi se amortizovali eventualni negativni efekti uvođenja sistema slobodnog određivanja cijena AO, Prijedlog zakona predviđa da i u periodu djelimične i potpune liberalizacije društva za osiguranje, uz tarifu premija, dostavljaju Agenciji za nadzor:

- a) tehničke osnove koje upotrebljava pri utvrđivanju tarifa premija, kao i
- b) pozitivno mišljenje ovlaštenog aktuaru o adekvatnosti premija za trajno ispunjavanje svih obaveza društva za osiguranje iz ugovora o osiguranju.

U slučaju utvrđene nedovoljnosti premije za trajno izvršavanje obaveza društava, nadzorni organ, tj. Agencija za nadzor, pored redovnih mjera nadzora, kao što su zahtjevi za dokapitalizacijom, ima nadležnost i da zahtijeva izmjene, odnosno dopune uslova osiguranja i tarifa premija.

U cilju pripreme tržišta osiguranja za buduću liberalizaciju tržišta AO u BiH, s obzirom na zahtjeve Evropske komisije za zemlje koje ulaze u EU na punu usaglašenost s *acquis*, predlaže se pomenuto, a s obzirom da su društva za osiguranje u Federaciji usaglasila svoje uslove i tarife sa Uslovima i Premijskim sistemom Biroa osiguranja BiH donesenim na osnovu prethodne zakonske regulative, to bi do donošenja novih

trebalo ostaviti na snazi iste, u smislu omogućavanja kontrole primjene i izbjegavanja pravnog vakuuma u primjeni istih, posebno iz razloga jer se radi o obaveznom osiguranju.

III. USKLADENOST SA EVROPSKIM DIREKTIVAMA

Ovim izmjenama i dopunama zakona se ne vrši usklađivanje sa Evropskim direktivama.

IV. OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI

Članom 1. definirani su postupak određivanja i primjenjivanja uslova osiguranja i tarifa premija za vrste obaveznih osiguranja i u periodu nakon stupanja na snagu ovog zakona i u periodu djelimične i potpune liberalizacije. Kada je u pitanju AO, predloženo je da društva za osiguranje u periodu od pet godina od dana stupanja na snagu ovog zakona koriste zajedničku tarifu premija i cjenovnik za AO, koju donosi Agencija za nadzor. Nakon toga, u periodu djelimične liberalizacije, društva za osiguranje koriste vlastitu tarifu premija i cjenovnik AO, a na koju su dobila prethodnu saglasnost Agencije za nadzor. Istekom osam godina od dana stupanja na snagu ovog zakona nastupa period potpune liberalizacije, odnosno period kada prestaje obaveza društva za osiguranje da pribavlja prethodnu saglasnost Agencije za nadzor na sopstvenu tarifu premija i cjenovnik AO. Međutim, u cilju amortizacije eventualnih negativnih efekata uvođenja sistema slobodnog određivanja cijena AO, predviđeno je da i u periodu djelimične i potpune liberalizacije društvo za osiguranje, uz tarifu premija, dostavlja Agenciji za nadzor tehničke osnove koje upotrebljava pri utvrđivanju tarifa premija, kao i pozitivno mišljenje ovlaštenog aktuaru o adekvatnosti premija za trajno ispunjavanje svih obaveza društva za osiguranje iz ugovora o osiguranju. U slučaju utvrđene nedovoljnosti premije za trajno izvršavanje obaveza društava, nadzorni organ, tj. Agencija za nadzor, pored redovnih mjera nadzora, kao što su zahtjevi za dokapitalizacijom, ima nadležnost i da zahtijeva izmjene, odnosno dopune uslova osiguranja i tarifa premija.

Članom 2. se vrši tehnička ispravka, jer se naziv Agencije za nadzor za osiguranje sada prvi put spominje u članu 5. ovog zakona, a ne u ovom članu.

Članom 3. smanjuje se rok sa 90 dana na 60 dana i propisuje obaveza društvu za osiguranje da izvrši isplatu odštetnog zahtjeva ili da objasni zašto nije u mogućnosti da to učini, a u cilju usklađivanja sa propisima RS, ako to društvo za osiguranje ne uradi slijedi sankcija u skladu sa članom 24. ovog Zakona.

Član 4. Trenutno u Zakonu postoji kolizija članova 20. stav (1) i 24. stav (1), s obzirom da se članom 20. propisuje izričito oduzimanje odobrenja, a članom 24. prekršajne mjere. Ovim dopunama bi se izvršilo usklađivanje na način da se član 20. primjenjuje u slučaju kontinuiranog neizmirenja obaveza u roku od 6 mjeseci što je usklađivanje s propisima RS.

Član 5. Informacijski centar je predviđen u okviru Informacionog sistema Agencije za nadzor, a ne kao zasebna institucija za čije bi osnivanje i rad bila potrebna značajna finansijska sredstva što čini dodatne uštede, te se brišu ove odredbe.

Članom 6. se dodatno preciziraju odredbe, vezano za sankcioniranje.

Članom 7. se propisuje rok Agenciji za nadzor za donošenje propisa na osnovu ovog zakona.

Članom 8. u članu 27. dodaje se novi stav (2) koji propisuje da do donošenja zajedničkih uslova i premijskog sistema za obavezna osiguranja od odgovornosti iz

člana 5. ovog Zakona primjenjuju se Uslovi osiguranja od autodgovornosti i Premijski sistem X-AO za osiguranje od autoodgovornosti koje su društva za osiguranje primjenjivala od 1998. godine.

Članom 9. propisano je stupanje na snagu ovog zakona.

V. FINANSIJSKA SREDSTVA

Za donošenje izmjena i dopuna Zakona nisu potrebna dodatna finansijska sredstva iz budžeta Federacije BiH.

- TEKST ODREDAVA ZAKONA KOJE SE MIJENJAJU ILI DOPUNJUJU-

Član 5.

Društva kao članovi Udruženja društava za osiguranje u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: Udruženje društava u BiH), koja se bave obaveznim osiguranjem od autoodgovornosti uz prethodno pribavljenu saglasnost Agencije za osiguranje u BiH donose zajedničke uslove i premijski sistem sa jedinstvenim osnovicama dijela premije za naknadu štete.

Član 6. Posebne tarife

U slučajevima kada neko lice ne može dobiti pokriće osiguranja zbog visokog nivoa rizika ili niskog nivoa premije, vlasnik ili posjednik vozila koje podliježe obaveznom osiguranju od autoodgovornosti prema trećim stranama će bez odlaganja podnijeti zahtjev Agenciji za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija za nadzor), za obračun posebne premije. Agencija za nadzor će odrediti komisiju koju će činiti i članovi Udruženja društava koja posluju u BiH koji će obračunati posebnu premiju za podnosioca zahtjeva. Podnosilac zahtjeva se može obratiti bilo kojem osiguravaču koji posluje u Federaciji sa zahtjevom koji sadrži obračun komisije radi zaključivanja ugovora o osiguranju, a osiguravač je obavezan da prihvati zahtjev.

Ako osiguravač odbije da prihvati zahtjev kažnjava se u skladu sa članom 24. ovog zakona.

Član 10. Izmirenje odštetnih zahtjeva

Osiguravač je obavezan da u roku od 90 dana od prijema dokumentovanog zahtjeva za naknadu štete ponudi isplatu ili da objasni zašto nije u mogućnosti da to učini.

Ako osiguravač ne ispuni ovu obavezu kazniće se u skladu sa članom 24. ovog zakona.

Obaveza osiguravača iz stava 1. ovog člana ne isključuje i ne suspenduje pravo oštećene strane da se neposredno poslije nesreće obrati ombudsmenu za osiguranje u skladu sa Zakonom o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju ili nadležnom sudu. U slučaju da se obratio ombudsmenu za osiguranje, kazne iz člana 24. ovog zakona neće se primjenjivati dok ombudsmen za osiguranje ne donese svoju odluku.

Član 20. **Oduzimanje odobrenja za obavljanje djelatnosti**

Ako članovi Zaštitnog fonda ne ispoštuju odredbe ovog Zakona, Agencija za nadzor će im oduzeti odobrenje za rad u vrsti osiguranja od autoodgovornosti.

U slučaju oduzimanja odobrenja za rad, novo odobrenje za rad se može izdati tek po isteku jedne godine od dana oduzimanja i nakon potpunog izvršavanja obaveza društva.

U slučaju prestanka članstva u Zaštitnom fondu, koje je posljedica oduzimanja odobrenja za rad, taj član ima pravo da od Zaštitnog fonda traži povrat preostalog dijela svojih doprinosa, koji ostaje nakon što se oduzmu dijelovi srazmjerni odštetama i troškovima plaćenim do trenutka prestanka njegovog članstva, kao i dio srazmjerni rezerviranim štetama. Povrat se može izvršiti tek nakon šest mjeseci po isteku računovodstvene godine tokom koje je oduzeto odobrenje.

Član 21. **Opće odredbe**

Ovim zakonom se osniva Informativni centar, koji će biti nadležan za vođenje registra koji sadrži podatke o pojedinostima registrovanja motornih vozila koja se nalaze u Federaciji, kao i sve neophodne podatke u vezi sa nesrećama i prekograničnim saobraćajem, u cilju informisanja svih lica koja imaju zakonski interes.

Informativni centar pruža podatke iz stava 1. ovog člana, bez naknade osiguranicima i oštećenim licima.

Sve pojedinosti koje se odnose na način rada, organizaciju i finansiranje Informativnog centra će se regulisati propisima koje će donijeti Agencija za nadzor i Statutom Informativnog centra.

Službenici Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova ili sudskih organa koji se bave saobraćajnim nesrećama su obavezni da društvima na njihov zahtjev podnose podatke o svim saobraćajnim nesrećama.

Član 24. **Prekršaji**

Novčanom kaznom u iznosu od 10.000,00 KM do 50.000,00 KM kaznit će se društvo koje propusti da ispuni obaveze predviđene čl. 5., 6., 10. stav 1., i članom 17. stav 2. ovog zakona.

Odgovorno lice u društvu će biti kažnjeno za prekršaje određene ovim članom novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM do 10.000,00 KM.

Postupak predviđen članom 79. Zakona o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju se primjenjuje na prekršaj predviđen ovim članom.

Član 25.

Agencija za nadzor će donijeti provedbene akte u skladu sa ovim zakonom u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 27.

Odredbe Zakona o osiguranju imovine i lica ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/95, 7/95, 6/98 i 41/98) koje se odnose na obavezno osiguranje putnika u javnom prevozu, vlasnika ili korisnika letjelica od odgovornosti prema trećim licima i vlasnika ili korisnika brodica na motorni pogon od odgovornosti prema trećim licima, ostaće na snazi sve dok se ne donesu propisi koji će regulisati ostala obavezna osiguranja po proceduri opisanoj u članu 6. stav 1.tač. (b) i (c) Zakona o Agenciji za osiguranje u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", broj: 12/04).